

ALMA MATER LA FEMININ. DOAMNELE UNIVERSITĂȚII ROMÂNEȘTI DIN CLUJ ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

Cecilia Cârja*
Ioana-Mihaela Bonda**

Abstract: *In 1919, the old dream of the Transylvanian Romanians was finally fulfilled: the Romanian University was opened in Cluj. This could not have been achieved without the full and exemplary involvement of the universities of Iași and Bucharest, particularly in terms of human resources. The Romanian University of Cluj set out with a teaching and research staff that had been carefully and rigorously selected. Its ranks included leading personalities of Romanian science at the time, either from the two universities mentioned above, or chosen from the Transylvanian scholarly environment.*

In this article, we would like to follow and illustrate the presence of women in this young academic community, in the town on the Someș. We also wish to focus on the search for answers to the following questions: What was those ladies' share in the teaching staff? Who were they? Which were the faculties they worked at and what subjects did they teach? To what extent did they make a career during the interwar period?

Keywords: University of Cluj, female personalities, teaching staff.

Introducere

Universitățile europene și-au deschis destul de târziu porțile pentru femei. Înainte de finalul secolului al XIX-lea au fost doar cazuri izolate de prezențe feminine în amfiteatrele instituțiilor de învățământ superior și doar în Italia și Germania. Începutul secolului XX a adus însă importante schimbări pe scena socială, inclusiv în componența corpului academic european¹. O situație similară întâlnim și în spațiul românesc. Primele domenii, în care prezența feminină s-a făcut simțită la nivel academic, au fost medicina și științele. De altfel, acestea au fost și specializările urmate de femei atât în Statele Unite ale Americii, cât și în țările europene, în Regatul Unit spre exemplu. Situația este explicabilă dacă avem în vedere una dintre ideologiile dominante ale epocii, care promova modelul sferelor separate, respectiv o divizare spațială și intelectuală a sexelor². Dacă bărbatul avea ca arie de desfășurare sfera publică, femeia trebuia să se mulțumească cu spațiul privat. Educația le-a oferit însă celor din urmă posibilitatea de a depăși această barieră și de a-și câștiga independența, prin alegerea unei cariere.

* Cercetător științific II, dr., Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca; e-mail: cecilia.carja@ubbcluj.ro

** Cercetător științific II, dr., Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca; e-mail: ioana.bonda@ubbcluj.ro

¹ Londa Schiebinger, *European Women in Science*, „Science in Context”, 15 (4), 2002, p. 473; disponibil la <https://www.cambridge.org/core/terms>; <https://doi.org/10.1017/S0269889702000613>, consultat la 20 august 2021.

² Paula Gould, *Women and the culture of university physics in late nineteenth-century Cambridge*, „The British Journal for the History of Science”, Vol. 30, No. 2, 1997, p. 128, disponibil la <http://www.jstor.org/stable/4027714>, consultat la 20 august 2021.

În sistemul universitar românesc, întâlnim primele studente abia în anul 1895. Prezențe feminine au fost înregistrate la Facultățile de Medicină și Farmacie, de Științe și de Litere și Filosofie³.

În privința cadrelor didactice, situația a fost însă alta. Conform prevederilor *Legii asupra învățământului secundar și superior* din 1912 și ale *Legii pentru organizarea învățământului universitar* din 1932, corpul didactic al universităților românești era format, în perioada interbelică, din cadre didactice și personal științific sau ajutător. În prima categorie intrau: profesorii (titulari, suplinitori, de onoare), profesorii agregați, conferențiarii (suplinitori, provizorii, definitivi) și docenții⁴. Personalul științific era alcătuit din șefi de secție, șefi de lucrări, lectori, asistenți (suplinitori, provizorii, definitivi) și preparatori⁵. În arcul temporal surprins de noi, preparatorii au fost de mai multe categorii: bugetari, extrabugetari și onorifici. O situație similară am întâlnit și la nivelul asistenților. Toți membrii personalului ajutător erau, conform legii, datori să-i ajute pe profesori și pe conferențiarii „în conducerea și supravegherea lucrărilor practice de laborator făcute de studenți, precum și la pregătirea cursurilor și conferințelor”⁶. Personalul ajutător lucra sub coordonarea unui profesor titular sau agregat. Posturile erau create la cererea motivată a unui profesor. Solicitarea era, apoi, supusă aprobării Consiliului profesoral al facultății și, ulterior, dacă era acceptată, era prezentată Senatului universitar. În condițiile în care se constata respectarea tuturor formelor legale, cererea era înaintată Ministerului Instrucțiunii pentru îndeplinirea formelor de numire⁷. Așadar, posturile erau create de minister, ca urmare a solicitărilor venite dinspre universități. Înaintarea pe o poziție superioară se putea face numai dacă un candidat îndeplinea condițiile prevăzute de lege. Bunăoară, un asistent suplinitor putea fi numit provizoriu numai dacă avea o vechime de minim trei ani la aceeași catedră, dacă avea contribuții științifice importante și numai la propunerea profesorului titular. Apoi, pentru a putea trece la treapta imediat următoare, de asistent definitiv, un individ trebuia să îndeplinească aceleași condiții, respectiv de vechime, contribuții științifice și susținerea profesorului titular, și, în plus, trebuia să aibă titlul de doctor. Un tipar similar era aplicat și pentru a fi numit ca șef de lucrări. O situație aparte se remarcă la facultățile de medicină. Aici, asistenții se recrutau pe baza titlului de doctor în medicină și în urma recomandării profesorului titular, fiind numiți pe o perioadă de 5 ani, cu posibilitatea de a se prelungi acest

³ Alin Ciupală, *Femeia în societatea românească a secolului al XIX-lea: între public și privat*, București, Edit. Meridiane, 2003, p. 59.

⁴ Docenții apar în rândul cadrelor didactice universitare doar în *Legea asupra învățământului secundar și superior* din 1912. Această categorie nu se mai regăsește în *Legea pentru organizarea învățământului universitar din 22 aprilie 1932*. Vezi vol. *Antologia Legilor Învățământului din România*, coord. Gheorghe Bunescu, București, Institutul de Științe ale Educației, 2004, p. 174 și 259, disponibil la https://www.ise.ro/wp-content/uploads/2019/01/ANTOL_LEG_RO_2004.pdf, consultat la 20 august 2021.

⁵ *Legea pentru organizarea învățământului universitar din 22 aprilie 1932*, în vol. *Antologia Legilor Învățământului din România*, p. 259, https://www.ise.ro/wp-content/uploads/2019/01/ANTOL_LEG_RO_2004.pdf.

⁶ *Ibidem*, p. 259-260.

⁷ Conform articolului 48 al *Legii pentru organizarea învățământului universitar* din 1932. Vezi vol. *Antologia Legilor Învățământului din România*, p. 265-266; https://www.ise.ro/wp-content/uploads/2019/01/ANTOL_LEG_RO_2004.pdf.

termen din 5 în 5 ani, până la ieșirea în pensie. Preparatorii urmau același șablon. De regulă, un tânăr era numit inițial preparator suplinitor, iar apoi, respectând prevederile legale, putea fi numit provizoriu și, ulterior, definitiv. Spre deosebire de asistenți, la facultățile de medicină, preparatorii erau numiți pe 3 ani, cu drept de prelungire pentru aceeași perioadă de timp⁸.

Prezențe feminine în viața universitară românească

Într-o societate puternic masculinizată, femeile și-au făcut loc în corpul științific al Universității românești de la Cluj, încă de la începutul funcționării sale, în 1919. La o rapidă trecere în revistă a personalului academic al noii instituții de învățământ superior, deschisă în orașul de pe Someș, se poate remarca că prezența feminină cea mai consistentă a fost înregistrată la Facultatea de Medicină și, apoi, la cea de Științe. În chiar primul an de existență a instituției au fost angajate 16 femei în calitate de personal științific. Din totalul corpului profesoral și al celui științific, format din 216 membri, femeile reprezentau 7,40%⁹.

În primele decenii de existență a Universității românești de la Cluj, gradul de reprezentare a femeilor în cadrul corpului didactic și de cercetare al instituției rămâne, de altfel, destul de modest. De menționat este și faptul că nu în toate cele patru facultăți ale universității din orașul de pe Someș au fost cooptate femei în perioada interbelică. La Facultatea de Drept, bunăoară, nu a activat nicio femeie în perioada 1919-1935, iar la Facultatea de Filosofie și Litere abia în anul universitar 1924/1925 a fost angajată prima femeie pe post de preparator. Numărul femeilor care au desfășurat activități didactice la Facultatea de Filosofie și Litere a rămas însă foarte scăzut pe întreaga perioadă interbelică.

Situația Universității din Cluj nu era singulară în peisajul academic românesc în perioada interbelică. În acest context, pentru a oferi o imagine de ansamblu a ceea ce a însemnat prezența feminină în mediul universitar din România, în arcul de timp menționat, am analizat în oglindă, pe parcursul a doi ani școlari, situația a trei facultăți din cadrul universităților de la Iași, București și Cluj. Cei doi ani universitari pe care i-am vizat au fost 1925/1926 și 1933/1934.

Astfel, la Facultatea de Medicină și Învățământ Farmaceutic din Iași, în anul universitar 1925/1926, activau 36 femei¹⁰ în rândul celor 132 de membri ai corpului didactic, reprezentând, așadar, 27,27%. În același an, la Universitatea din București, la Facultatea de Medicină și la cea de Farmacie activau 34 de femei din totalul celor 308 membri ai personalului corpului didactic și al personalului științific¹¹, reprezentând 11,03%. La

⁸ Conform articolului 50 al *Legii pentru organizarea învățământului universitar* din 1932. Vezi vol. *Antologia Legilor Învățământului din România*, p. 267; https://www.ise.ro/wpcontent/uploads/2019/01/ANTOL_LEG_RO_2004.pdf.

⁹ *Anuarul Universității din Cluj*, anul I, 1919-1920, Cluj, Tip. Inst. de Arte Grafice „Ardealul”, 1921, p. 23-36.

¹⁰ Datele pentru Universitatea din Iași au fost culese din baza de date realizată de echipa de cercetători ai Departamentului de Cercetare Interdisciplinară în Domeniul Științelor Umaniste. Programul Dicționare și Enciclopedii, din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași. Echipa formată din Oana Beldianu, Alina Bursuc, Mihaela Mocanu, Carmen Rusu și Magda Samoilă a fost coordonată de Laurențiu Șoitu. Disponibil la <http://dictionare.encyclopedii.uaic.ro/catalogCD-UAIC/>, consultat la 5 septembrie 2021.

¹¹ *Universitatea din București 1925-1926*, București, Institutul de Arte Grafice „Răsăritul”, 1927, p. 185-229.

Universitatea din Cluj, din cele 193 de persoane implicate în actul didactic din cadrul Facultății de Medicină, 36 erau femei¹², așadar, 18,65%.

La Facultatea de Litere și Filosofie de la Iași, între cei 31 membri ai corpului didactic și ai personalului științific, o singură femeie și-a găsit locul¹³. La București prezența feminină era de 15,62% la Facultatea de Filosofie și Litere. Astfel, din totalul de 64 de membri ai comunității didactice, 10 erau femei¹⁴. La Cluj, la aceeași facultate, proporția era de doar 9,37% (din totalul de 32 de cadre didactice doar 3 erau femei¹⁵).

La Facultatea de Științe de la Iași, femeile erau reprezentate în proporție de 25,26% (din totalul de 95 membri ai corpului didactic, 24 erau femei¹⁶), în timp ce la București, la aceeași facultate, numărul lor era de 18¹⁷, însă, din totalul de 136 de membri ai corpului didactic și științific, acestea reprezentau doar 13,23%. Situația în cadrul aceleiași facultăți de la Cluj era sensibil asemănătoare cu cea de la instituția din capitala țării. Astfel, doamnele reprezentau o proporție de 13,63% din corpul didactic (din 88 de membri, 12 erau femei¹⁸).

Cel de-al doilea an universitar analizat a fost 1933/1934. Astfel, la cele trei universități de la Iași, București și Cluj prezențe feminine se remarcă doar la facultățile de Medicină și Farmacie, la cea de Științe și la cea de Litere Filosofie. La Facultatea de Medicină și Învățământ Farmaceutic din Iași activau 4 femei¹⁹ în rândul celor 136 de membri ai corpului didactic, reprezentând, așadar, 2,94%. La Universitatea din București, la Facultatea de Medicină și la cea de Farmacie activau 53 de femei din totalul de 139²⁰ membri ai personalului corpului didactic și al personalului științific, reprezentând 38,12%. În același an, la Universitatea din Cluj, din cele 161 de persoane implicate în actul didactic în cadrul Facultății de Medicină 35 erau femei²¹, așadar, 21,73%.

La Facultatea de Litere Filosofie de la Iași, din cei 43 membri ai corpului didactic și ai personalului științific doar 2 au fost femei²², adică un procentaj de doar 4,65%. La București prezența feminină era de 19,73% la Facultatea de Filosofie și Litere (din totalul de 76 de membri ai comunității didactice 15 erau femei²³), iar la Cluj, la aceeași facultate proporția era de doar 5,17% (din totalul de 58 de cadre didactice, doar 3 erau femei²⁴).

¹² *Anuarul Universității din Cluj pe anul școlar 1924-25*, Cluj, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, 1926, p. 35-45.

¹³ <http://dictionare.enciclopedii.uaic.ro/catalogCD-UAIC/>, consultat la 5 septembrie 2021.

¹⁴ *Universitatea din București 1925-1926*, p. 126-135.

¹⁵ *Anuarul Universității din Cluj pe anul școlar 1924-25*, p. 94-101.

¹⁶ <http://dictionare.enciclopedii.uaic.ro/catalogCD-UAIC/>, consultat la 5 septembrie 2021.

¹⁷ *Universitatea din București 1925-1926*, p. 152-164.

¹⁸ *Anuarul Universității din Cluj pe anul școlar 1924-25*, p. 127-136.

¹⁹ <http://dictionare.enciclopedii.uaic.ro/catalogCD-UAIC/>, consultat la 5 septembrie 2021.

²⁰ *Anuarul Universității din București 1933-1934*, Vălenii de Munte, Așezământul Tipografic „Datina Românească”, 1935, p. 132-171; *Anuarul Statistic al României, 1935 și 1936*, București, 1937, p. 138.

²¹ *Anuarul Universității Regele Ferdinand I, Cluj, 1933-34*, Cluj, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, 1934, p. 93-154; *Anuarul Statistic al României, 1935 și 1936*, București, 1937, p. 138.

²² <http://dictionare.enciclopedii.uaic.ro/catalogCD-UAIC/>, consultat la 5 septembrie 2021.

²³ *Anuarul Universității din București 1933-1934*, p. 65-80; *Anuarul Statistic al României, 1935 și 1936*, p. 138.

²⁴ *Anuarul Universității Regele Ferdinand I, Cluj, 1933-34*, p. 187-227; *Anuarul Statistic al României, 1935 și 1936*, p. 138.

La Facultatea de Științe de la Iași, femeile reprezentau o proporție de doar 1,86% (din totalul de 107 membri ai corpului didactic doar 2 erau femei²⁵). La București, aceeași facultate număra în anul universitar 1933/1934 179 de membri, iar dintre aceștia 20 erau femei²⁶, adică 11,17%. La Cluj, la aceeași facultate, doamnele aveau o proporție de 12,08% din corpul didactic (din 91 de membri, 11 erau femei²⁷).

La o scurtă trecere în revistă a acestor date se observă că prezența feminină în universitățile românești variază în instituțiile de învățământ superior cercetate. În cei doi ani avuți în vedere, în rândul personalului didactic și științific de la Facultatea de Medicină și Farmacie a crescut numărul femeilor la universitățile din București și Cluj și a scăzut la cea din Iași. O scădere importantă a femeilor implicate în actul didactic se remarcă la facultățile de științe din toate cele trei centre universitare între cei doi ani analizați.

Trasee ale carierei academice

La o privire de ansamblu a prezenței femeilor în Universitatea din Cluj, se poate remarca că în perioada cercetată au activat la Facultatea de Medicină 147 de femei, la Facultatea de Științe 59, iar la Facultatea de Filosofie și Litere 10 femei. Cu toate că au reprezentat un procentaj redus din totalul corpului profesoral și al celui științific, doamnele și-au făcut tot mai mult loc în corpul științific al universității clujene. Dacă în primul an de activitate prezența feminină era în proporție de 7,40%, în anul 1937/1938 aceasta s-a dublat, ajungând la 14,57%, din totalul de 343 cadre didactice, 50 fiind femei.

Procentajul redus al femeilor implicate în actul didactic poate fi explicat prin câteva cauze. În primul rând, femeii îi erau atribuite în continuare roluri, în special, în spațiul domestic: respectiv de mame, soții și gospodine. Apoi, accesul lor la posturile didactice universitare se lovea atât de rezistența opiniei publice, cât și a unei părți importante a corpului profesoral universitar dominat de bărbați²⁸. În același context, am remarcat că în perioada studiată nicio femeie nu a fost încadrată în corpul profesoral sau în cel științific al Facultății de Drept. O posibilă explicație pentru această situație ar fi că respectivul domeniu a fost, în acei ani, prin excelență unul masculin. De altfel, femeile nu au putut profesa avocatura până în anul 1920, în Vechiul Regat²⁹.

Se remarcă, apoi, că în perioada studiată nicio femeie nu a deținut vreo funcție de conducere (decan sau șef de catedră) și niciuna nu a fost premiată pentru activitatea ei. O pronunțată segregare verticală se remarcă astfel și la Universitatea din Cluj, între cele două

²⁵ <http://dictionare.encyclopedii.uaic.ro/catalogCD-UAIC/>, consultat la 5 septembrie 2021.

²⁶ *Anuarul Universității din București 1933-1934*, p. 88-128; *Anuarul Statistic al României, 1935 și 1936*, p. 138.

²⁷ *Anuarul Universității Regele Ferdinand I, Cluj, 1933-34*, p. 241-295; *Anuarul Statistic al României, 1935 și 1936*, p. 138.

²⁸ Theodora-Eliza Văcărescu, *Contexte de gen. Educația femeilor din România între anii 1880 și 1930*, „Sfera Politicii”, nr. 3 (175)/2013, p. 19, disponibil la <https://www.proquest.com/docview/1466011210>, consultat la 2 septembrie 2021.

²⁹ *Ibidem*, p. 21-22.

războaie, ca, de altfel, și la cea din Iași³⁰. Așadar, majoritatea femeilor implicate în procesul educațional la nivel universitar au fost concentrate pe treptele inferioare ale ierarhiei academice, preparatoare și asistente universitare. Multe dintre ele au rămas ani de zile pe poziția de preparator sau, cel mult, au ajuns pe cea de asistent. Doar două femei au reușit să pătrundă în rândul corpului didactic, așa cum a fost definit acesta conform legii, în perioada cercetată. Este vorba despre Elena Negru și Raluca Ripan. Prima a ajuns pe treapta de profesor agregat onorific, iar cea de a doua pe cea de profesor suplinitor al Catedrei de chimie anorganică, în condițiile extraordinare create de război și de refugiul Universității la Sibiu, când profesorul Gheorghe Spacu, titularul acestei catedre, a ales să plece la Universitatea din București. Cursurile susținute de cele două s-au impus cu timpul în curricula Facultăților de Medicină și de Științe. Menționăm în acest context că, potrivit legislației, cursurile de specializare puteau fi făcute și de conferențieri. Ministerul putea crea, la solicitarea Consiliilor facultăților, posturi de conferențieri pentru anumite cursuri teoretice sau de știință aplicată. Și cum cursurile celor două au fost susținute trei ani fără întrerupere, potrivit legii acestea au putut fi transformate în catedre³¹, ceea ce nu s-a întâmplat însă.

O altă concluzie care se desprinde, observând tabloul prezenței feminine la Universitatea clujeană, este că un procentaj destul de ridicat îl reprezentau doamnele care erau soții sau fiice ale profesorilor titulari ai catedrelor din care făceau parte. Toată perioada interbelică s-a menținut această situație și nu a constituit o problemă de etică sau de conflict de interese, cum este privit acest aspect din ce în ce mai mult în spațiul contemporan. Un exemplu în acest sens a fost cel al Elenei Negru de la Facultatea de Medicină, care era soția reputatului medic Dimitrie Negru, cel care a pus bazele Catedrei de radiologie de la Universitatea din Cluj. Au mai fost astfel de cazuri. De pildă, cele mai cunoscute au fost: Astra Călugăreanu, fiica medicului Dimitrie Călugăreanu, profesorul care a venit în 1919 la Universitatea clujeană pentru a pune bazele învățământului fiziologic, Arsilia Aleman, soția profesorului Ion Aleman, șeful Clinicii Stomatologice, Aurelia Buzescu Lupaș, soția șefului de lucrări de la Farmacia Clinicilor, Ioan Lupaș, Elena Baroni, medic bacteriolog, la fel ca și soțul său, profesorul Vitold Baroni, a cărui asistentă era la Catedra de Bacteriologie a Universității. La Facultatea de Științe erau Elena Tănăsescu, soția profesorului Ion Tănăsescu, titularul Catedrei de Chimie organică, Maria Tănăsescu, care s-a căsătorit cu profesorul Macarovici de la Catedra de Chimie generală. În cadrul Facultății de Litere, la Muzeul Limbii Române, a activat fiica profesorului Sextil Pușcariu, Lia Manoilescu-Pușcariu, iar la Institutul de Istorie Națională sau de Istoria Românilor a fost preparatoare, din 1931 până în 1942, fiica reputatului istoric Ioan Lupaș, Hortensia Lupaș-Georgescu.

Pe lângă Facultatea de Drept, despre care afirmam că în toată perioada interbelică nu a fost prezentă nicio femeie în calitate de cadru didactic, au mai existat și alte discipline din cadrul celorlalte facultăți în care nu au pătruns femeile sau, dacă au făcut-o, a fost destul de târziu. Este vorba despre chirurgie, care, în întregul răstimp dintre cele două războaie

³⁰ Mihaela Mocanu, Carmen Emanuela Rusu, *Reprezentarea femeilor în spațiul academic ieșean, în perioada 1860-1945*, „Revista română de sociologie”, serie nouă, București, anul XXVII/2016, nr. 3-4, p. 314, disponibil la <https://www.revistadesociologie.ro/sites/default/files/mihaelamocanu.pdf>, consultat la 10 iulie 2021.

³¹ *Anuarul Universității din București, anul școlar 1925-1926*, p. 51.

mondiale, a fost apanajul bărbaților, iar în discipline precum radiologia avem o singură prezență feminină, pe Gheorghina Stoian, ajunsă aici abia în anul universitar 1941/1942, cum, de altfel, s-a întâmplat și în cazul specializării ORL, unde Ana Perția a fost preparator doar un singur an, 1935/1936. Și la Catedra de istorie a Facultății de Litere pe parcursul anilor interbelici avem doar două femei: pe Natalia Braharu, înlocuită în 1931 de către Hortensia Lupaș-Georgescu, care a rămas până în 1942.

Urmărind parcursul profesional al femeilor implicate în procesul didactic de la Universitatea din Cluj se mai desprinde o concluzie. Multe dintre aceste doamne au activat pentru o perioadă scurtă la instituția de învățământ superior clujeană. Explicațiile pentru această situație sunt diverse. Unele au rămas doar pe perioada în care și-au pregătit lucrarea de doctorat, iar altele au lucrat în universitate doar până în momentul în care și-au întemeiat familii. Pe de altă parte, o altă cauză ar rezida în prevederile legislative. Astfel, potrivit legii din 1912, în postul de preparator puteau fi numiți și studenții care absolviseră facultatea. La Facultatea de Medicină au putut fi cooptați studenți care terminaseră primii patru ani de studiu, cu amendamentul că, pentru a-și menține postul, erau obligați să obțină titlul de licențiat sau de doctor în cel mult trei ani de la data numirii³². Or, chiar la această facultate au fost înregistrate cele mai multe femei, angajate pe poziția de preparator un an sau doi.

La Facultatea de Medicină din Cluj, carierele cele mai longevive le-au avut: Elena Negru, la Clinica Infantilă, între anii 1921-1934, Ecaterina Papilian Iorga, la Institutul de Anatomie descriptivă și topografică, în perioada 1921-1932, Alma Mohora Popovici, la Clinica Stomatologică, în perioada 1921-1931, Maria Dornescu, la Institutul Farmacologic, în perioada 1923-1935, Elena Coleșiu, la Farmacia Universității, în perioada 1923-1932, Roza Imaș, la Institutul de Biochimie, în perioada 1925-1932, Valentina Dahnovici, la Institutul de Anatomie Patologică și la Catedra de Anatomie Patologică, în perioada 1925-1942, Elena Binder, la Institutul Farmaceutic și la Farmacia Clinicilor, în perioada 1925-1934, Irina Zagonyi, la Institutul de Istologie, în perioada 1925-1939, Eugenia Maho, la Institutul de Patologie Generală și Experimentală și apoi la catedra cu același nume, în perioada 1925-1942, Elena Maftei, la Institutul de Biochimie și apoi la Catedra de chimie biologică, în perioada 1925-1942, Elena Ionescu, la Farmacia Clinicilor, în perioada 1925-1942, Arsilia Aleman, la Institutul de Patologie Generală și Experimentală și apoi la catedra cu aceeași denumire, în perioada 1927-1942, Elena Uzescu Bărbulescu, la Catedra de chimie fizică, în perioada 1929-1939, Ortansa Mihăilescu, la Institutul de Fiziologie, la Clinica Infantilă și la Clinica dermato-venerică, în perioada 1927-1942, Victoria Ciocănelea, la Farmacia Clinicilor, în perioada 1927-1939, Maria Bulgariu, la Clinica Ginecologică-Obstetrică și la Institutul de Chimie Biologică, în perioada 1928-1942, Aurelia Buzescu, la Farmacia Clinicilor, în perioada 1928-1942, Iulia Cirlea, la Clinica Infantilă, în perioada 1929-1937, Adriana Berariu, la Clinica Infantilă, în perioada 1929-1938, Alexandrina Retezeanu, la Clinica Psihiatrică, în perioada 1929-1942, Maria Simon, la Farmacia Clinicilor, în perioada 1929-1938, Lavinia Rusu, la Clinica Oftalmologică, din 1930-1939, Iulia Abrudan Kovary, la Farmacia Clinicilor, din 1930-1942, Elena Baroni, la Institutul de Bacteriologie, în 1932-1942.

³² *Antologia Legilor Învățământului din România*, p. 182, https://www.ise.ro/wpcontent/uploads/2019/01/ANTOL_LEG_RO_2004.pdf, consultat la 5 septembrie 2021.

La Facultatea de Științe, doamnele care au făcut carieră au fost: Elena Tănăsescu, la Institutul de Chimie (laboratoarele de chimie generală, chimie fizică și chimie organică), între 1921-1942, Victoria Medean (Median), la Laboratorul de chimie generală, între 1921-1942, Raluca Ripan, la Catedra de chimie anorganică și analitică, între 1921-1942, Maria Tănăsescu, la Institutul de Chimie Generală, între 1929-1942, Lia Dima, la Laboratorul de chimie anorganică și analitică, între 1923-1942, Alexandrina Hațiegan, la Institutul de Geografie, între 1928-1942, Margareta Codreanu, la Institutul de Speologie, între 1929-1942, Elena Hotăran, la Institutul de Geografie, între 1931-1942.

La Facultatea de Litere și Filosofie, le remarcăm pe Maria Pușcariu, la Muzeul Limbii Române, între 1929-1938, și Hortensia Lupaș-Georgescu, la Institutul de Istorie Națională, între 1931-1942.

Femei în *Alma Mater*: trei portrete

După cum am subliniat mai sus, la Facultatea de Medicină din cadrul Universității românești de la Cluj, în chiar primul an de existență al acesteia, 1919/1920, întâlnim mai multe femei la diverse catedre și în diverse institute, în special pe post de preparator.

În anul universitar 1921/1922 o întâlnim pe **Elena Negru** (1887-1934), medic pediatru, la Facultatea de Medicină, ca adjunct al Clinicii infantile. Ea a urmat școala primară și studiile secundare la București. Facultatea de Medicină a făcut-o tot la București, dovedindu-se a fi o studentă eminentă. Doctor în medicină și chirurgie, ea a participat activ și la Primul Război Mondial. De altfel, și-a demonstrat calitățile de lider coordonând activitatea unor spitale pe parcursul conflictului. Odată cu reorganizarea Facultății de Medicină din Cluj, în anul 1919, ea a acceptat să se stabilească în orașul de pe Someș, în condițiile în care i se oferise postul de adjunct al Clinicii Infantile. Cu timpul, ea a reușit să se impună și să conducă clinica inclusiv ca director. De altfel, a fost și prima femeie care a primit titlul de conferențiar universitar pediatru din țara noastră³³. A fost o colaboratoare apropiată a profesorului Titu Gane. A lucrat și la laboratorul aplicat de la Clinica și Tehnica Alimentației Infantile. Din 1 iulie 1932 a fost ridicată la gradul de profesor agregat onorific. A semnat câteva lucrări de patologie infantilă³⁴. S-a implicat în formarea studenților, susținând demonstrații clinice și de laborator. Ea a ținut cursul de *Alimentația copilului și examene de laborator în clinica infantilă*, pentru studenții din anul V. Printre temele abordate au fost: anatomia copilului, alimentația naturală, artificială și mixtă, alimentația copiilor bolnavi, tulburările gastrointestinale. An de an însă cursul a fost îmbunătățit cu noi subiecte. Bunăoară, în anul universitar 1928/1929, cursul susținut de ea a crescut de la 13 la 23 de teme. Printre subiectele propuse se numărau: „Scopul alimentației în raport cu necesitățile organismului, atât necesitățile creșterii cât și cele calorice, noțiuni generale despre alimentație; Laptele, colostru, compoziția chimică, proprietățile vitale ale laptelui, vitaminele, enzimele, valoarea energetică; Controlul laptelui; Anatomia și fiziologia aparatului digestiv la

³³ Mesaros Mihaela Cătălina, *Femeia medic în istoria medicinei moderne românești*, lucrare de diplomă, Universitatea „Athenaeum”, București, p. 66-68.

³⁴ *Clujeni ai secolului 20: dicționar esențial*, Cluj-Napoca, Edit. Casa Cărții de Știință, 2000, p. 226; *Facultatea de Medicină, școala medicală clujeană și spitalele din Cluj (1500-2000): Scurt istoric*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2004, p. 89.

copil, digestia laptelui; Alăptarea naturală, contraindicațiunile; Alăptarea cu doică; Alimentarea mixtă; Alăptarea artificială; Sterilizarea laptelui; Tehnica alimentației artificiale; Instrumentarul;... Noțiuni generale despre alimentarea copilului bolnav; ... importanța examenului microscopic al urinei” etc. Evident, toate lecțiile teoretice au fost însoțite și de demonstrații practice³⁵. În plus, pe parcursul a câtorva ani, ea a susținut cursuri pentru medicii igienişti. S-a stins din viață la 9 august 1934.

Raluca Ripan (1894-1972) a fost prima femeie decan, prima femeie rector al unei universități din România și prima româncă academician.

Născută în 1894 la Iași, Raluca Ripan a urmat cursurile renumitului liceu de fete din Iași, „Oltea Doamna”³⁶. A absolvit Facultatea de Științe de la Universitatea ieșeană, specializarea chimie. I-a avut ca profesori pe Petru Poni, Nicolae Costăchescu, Petre Bogdan, Gheorghe Spacu etc., care și-au pus amprenta pe formarea sa ca specialist. În urma susținerii licenței în 1919, i s-a propus un post de preparator la Laboratorul de chimie minerală și unul de asistent la Laboratorul de chimie fizică a Universității ieșene. În 1920, convinsă de profesorul său, Gheorghe Spacu, s-a transferat de la Iași la Facultatea de Științe a Universității din Cluj. Profesorul a văzut în doctoranda sa aceeași putere de muncă și aceeași dedicație pentru profesie pe care le avea el, ceea ce l-a determinat să-i ofere postul de șef de lucrări la Catedra de chimie anorganică. Raluca Ripan a obținut doctoratul la Cluj, cu *Summa cum Laude*, în anul 1922³⁷, devenind prima româncă doctor în științe chimice. A fost șef de lucrări în perioada 1920-1931, conducând activități de laborator, în specializări precum chimia analitică, anorganică și chimia alimentară. A mai deținut postul de asistent la Academia de Studii Comerciale și Industriale din Cluj (1921-1926) și pe cel de conferențiar suplinitor la Facultatea de Medicină și Farmacie (1925-1927), predând un curs de chimie analitică³⁸. În cadrul Facultății de Științe, pe lângă catedrele deja existente, s-a înființat în anul universitar 1926/1927 o conferință de chimie alimentară, care a funcționat pe lângă Catedra de chimie anorganică, iar Raluca Ripan a primit, în suplینire, acest conferențiat. Pentru doi ani, începând cu 1929, a predat cursul de chimie anorganică studenților din anul preparator de la secția de chimie și fizico-chimice. În anul 1930, Raluca Ripan a devenit docent în specialitatea chimie analitică, la Facultatea de Științe din Cluj, cu lucrarea *Cercetări asupra cianaților*³⁹. Doi ani mai târziu a fost titularizată conferențiar al secției de chimie a Universității din Cluj, la Catedra de chimie anorganică. După pensionarea profesorului Ostrogovich, în anul 1938, a preluat de la acesta cursul magistral de chimie generală, urmat de studenții de la secțiile de chimie și științe naturale.

Raluca Ripan a traversat alături de instituția de învățământ clujeană și momentele grele ale refugiului din 1940-1945, când a fost nevoită să se transfere la Timișoara, pentru ca facultatea să-și poată continua activitatea. Aici, în anul universitar 1940/1941 a deținut postul de profesor universitar suplinitor la Catedra de chimie anorganică, rămas vacant după

³⁵ *Anuarul Universității Regele Ferdinand I, Cluj, pe anul școlar 1928-1929*, Cluj, Tipografia Națională S.A., 1929, p. 68-69.

³⁶ Constantin Gh. Macarovici, Georgeta Munteanu, *Raluca Ripan*, București, Edit. Științifică și Enciclopedică, 1982, p. 13.

³⁷ *Anuarul Universității din Cluj. Anul școlar 1922-1923*, Cluj, Imprimeria Dr. Bornemisa, 1924, p. 130.

³⁸ Constantin Gh. Macarovici, Georgeta Munteanu, *op. cit.*, p. 28.

³⁹ Serviciul Județean Cluj al Arhivelor Naționale, Fond *Universitatea Ferdinand*, Dosare de cadre, *Raluca Ripan*, f. 18.

plecarea la București a profesorului Gheorghe Spacu, iar în 1942 a fost numită profesor titular și șefa Catedrei de chimie anorganică și analitică⁴⁰. A fost primul decan femeie al Facultății de Chimie (1948-1952), primul rector femeie (și singurul până în prezent) al Universității clujene, între anii 1952-1956, și, de asemenea, prima femeie primită în Academia Română (1948). A mai deținut funcția de director al Institutului de Chimie din Cluj, care azi îi poartă numele, iar în 1957 a devenit președintele filialei Cluj a Academiei Române. Pentru meritele sale științifice și didactice a primit titlul de Doctor Honoris Causa al Universității „Nicola Copernicus” din Torun, Polonia (1963), a fost numită „Profesor Emerit” și i s-a acordat Premiul de Stat. Chimia anorganică și analitică a rămas terenul de cercetare al Ralucai Ripan de-a lungul întregii sale cariere⁴¹.

Hortensia Lupaș-Georgescu (1909-1996), Ponica⁴² pentru familiari, s-a născut în 1909 la Săliște, județul Sibiu, fiind al doilea, dintre cei trei copii ai istoricului Ioan Lupaș. A studiat la Paris, licențiindu-se în istorie și arheologie. La întoarcerea la Cluj, când avea puțin peste 20 de ani, s-a căsătorit cu juristul Mircea Georgescu, împletind viața de familie cu cariera științifică. În anul 1931, a obținut postul de preparator la Institutul de Istorie a Românilor, înființat și condus de tatăl ei, împreună cu profesorul Alexandru Lapedatu⁴³. A rămas pe acest post până în 1940, când odată cu ocuparea Ardealului de Nord și, implicit, a Clujului, Hortensia Georgescu s-a refugiat cu familia la București, unde a trebuit să-și reconstruiască viața și cariera. Pentru puțin timp, aproximativ doi ani, a fost profesor-suplinitor de istorie la o școală de la periferia Bucureștiului⁴⁴. Drumul lung și dificil care trebuia să-l parcurgă în fiecare zi până la respectiva școală a determinat-o să renunțe la munca de profesor, trecând la cea de a doua sa pasiune: arta. A făcut un doctorat în istoria artei la Facultatea de Litere a Universității din București, pe care l-a susținut în 1949, și a început din 1953 să creeze pălării pentru spectacolele care se puneau în scenă la Teatrul Național sau la Bulandra⁴⁵. A continuat prin a concepe costume, în egală măsură, pentru teatru și film. A îmbrăcat actrițe celebre, în roluri memorabile, precum Rodica Tapalagă în *Artista, dolarii și ardelenii*, Maria Ploae, în rolul Persidei din filmul *Dincolo de pod* și a lucrat cu regizori de film, precum Sergiu Nicolaescu la filmele cu subiecte istorice: *Dacii, Mihai Viteazul, Nemuritorii, Francois Villon* etc. sau Dinu Cocea, la filmele din seria *Haiducii, Răpirea fecioarelor, Zestrea Domniței Ralu*, rămânând, într-un fel, aproape de istorie și pasiunea ei pentru aceasta⁴⁶. A fost răsplătită și recunoscută pentru talentul și dăruirea cu care lucra, acordându-i-se premiul de creație în 1971 – de către ACIN – pentru costumele din filmele *Mihai Viteazul* și *Haiducii*, iar în 1989 a fost premiată pentru întreaga activitate de creație⁴⁷. S-a stins din viață la 22 iunie 1996, la București.

⁴⁰ Virginia Coman, Florina Copaciu, *In memoriam, Academician Profesor Doctor Raluca Ripan – O viață dedicată științei*, „Buletinul Societății de Chimie din România”, XXIV, 1/2017, p. 13.

⁴¹ Cecilia Cârja, Ioana-Mihaela Bonda, Florin-Nicolae Ardelean, *Destine înfrățite. Universitățile din Cluj și Iași*, Cluj-Napoca, Edit. Presa Universitară Clujeană, 2020, p. 105-106.

⁴² Silvia Kerim, *Ponica*, Pitești, Edit. Carminis, 2013, p. 17.

⁴³ *Anuarul Universității Regele Ferdinand I Cluj, pe anul școlar 1931/1932*, Cluj, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, 1932, p. 192.

⁴⁴ Silvia Kerim, *op. cit.*, p. 51-52.

⁴⁵ *Ibidem*, p. 41.

⁴⁶ *Ibidem*, p. 163-164.

⁴⁷ *Ibidem*, p. 162.

ANEXĂ

Femeile care au fost cadre didactice și științifice la Universitatea din Cluj în perioada 1919-1942⁴⁸

FACULTATEA DE MEDICINĂ

Nr. crt.	Nume și perioada de activitate	Funcție	Departament/Secție
1.	Laura Rațiu (Cozac-Rațiu) (1919 – 1927)	preparator, din 1921/1922 asistent	Institutul de Istologie
2.	Elvira Bolintineanu (1919 – 1925)	preparator, din 1921/1922 dr. și șef de lucrări	Institutul de Anatomie Patologică
3.	Dr. Ema Filipescu (1919 – 1922)	preparator, din 1921/1922 asistent	Clinica Obstetrică și Ginecologie
4.	Nicolina Moiescu (1919/1920)	preparator	Clinica Obstetrică și Ginecologie
5.	Irina Mihăilescu (1919 – 1925)	preparator, din 1921/1922 dr. și asistent	Clinica Obstetrică și Ginecologie, iar din 1921/1922 Clinica Infantilă
6.	Dr. Maria Cupcea (Popovici- Cupcea) (1919 – 1922)	preparator	Clinica Oftalmologică
7.	Dr. Elena Negru (1921 – 1934)	conferențiar	Clinica Infantilă
8.	Ecaterina Papilian-Iorga (1921 – 1932)	asistent, din 1923/1924 dr.	Institutul de Anatomie Descriptivă și Topografică
9.	Eugenia Popa (1921 – 1927)	preparator, asistent	Institutul de Anatomie Descriptivă și Topografică; Institutul de Anatomie Patologică; Clinica Medicală
10.	Astra Călugăreanu (1921 – 1924)	preparator, din 1923/1924 asistent	Institutul de Anatomie descriptivă și topografică; Institutul de Anatomie Patologică; Clinica Infantilă
11.	Dr. Irina Dienes-Gotz (Goetz) (1921 – 1927)	șef de lucrări, din 1925 conferențiar	Institutul Farmaceutic; Farmacia Chimică Galenică
12.	Rhea Silvia Chirilovici-Pop (1921/1922)	preparator	Institutul Antirabic
13.	Dr. Eugenia Petculescu-Eliescu (1921/1922)	preparator	Institutul de Patologie Generală
14.	Valentina Friptul (1921 – 1927)	preparator, din 1922/1923 dr., iar în 1924/1925 asistent	Institutul de Radiologie; Institutul de Patologie Generală și Experimentală
15.	Dr. Livia Rațiu-Cionca (1921 – 1923)	preparator	Clinica Infantilă

⁴⁸ *Anuarul Universității din Cluj*, Cluj, 1920-1943.

16.	Dr. Alma Mohora (Mohora Popovici) (1921 – 1932)	preparator	Clinica Stomatologică
17.	Maria Cosma (1921/1922)	asistent	Farmacia Clinicilor
18.	Maria Zavilla (1921/1922)	preparator	Farmacia Clinicilor
19.	Ecaterina Th. Costescu (1921/1922)	preparator	Farmacia Clinicilor
20.	Maria Corbeanu (1921/1922 și 1924/1925)	preparator, din 1924/1925 asistent	Farmacia Clinicilor
21.	Frieda Schwab (Roth-Schwab) (1921 – 1925)	preparator, din 1922/1923 dr. și asistent	Farmacia Clinicilor
22.	Piroska Benedek (1921/1922)	preparator	Farmacia Clinicilor
23.	Dr. Elena Frim (Frimmu) (1922 – 1925)	asistent	Farmacia Clinicilor
24.	Dr. Ecaterina Buda-Costescu (1922 – 1925)	asistent	Farmacia Clinicilor
25.	Dr. Hermina Simon (1922 – 1924)	preparator	Institutul de Anatomie Descriptivă
26.	Lucia Săcăreanu (1922/1923)	preparator	Institutul de Istologie
27.	Elisabeta Zickeli (1922/1923)	preparator	Farmacia Clinicilor
28.	Irina Eperjessy (1922 – 1924)	preparator	Farmacia Clinicilor
29.	Mărioara (Maria) Sibi (1923 – 1929)	șef de lucrări	Institutul de Biochimie (Chimie Biologică)
30.	Adriana Micșa (1922 – 1927)	asistent	Institutul de Biochimie (Chimie biologică)
31.	Maria Dornescu (1923 – 1935)	preparator, farmacist	Institutul Farmacologic
32.	Maria I. Ungureanu (1923 – 1927)	preparator	Institutul de Istologie
33.	Dr. Ana Frimu (1923/1924)	preparator	Clinica Neurologică
34.	Alexandru Oana (1923/1924)	preparator	Farmacia Universității
35.	Elena Coleșiu (Man Coleșiu) (1923 – 1932)	preparator, din 1925/1926 farmacist, asistent	Farmacia Universității, Farmacia Clinicilor
36.	Roza (Rozsa) Gizela (1923 – 1927)	preparator, din 1925/1926 asistent	Farmacia Universității
37.	Ivana (Ioana) Nistor (1923 – 1927)	preparator, din 1925/1926 farmacist	Farmacia Universității
38.	Olga Bonciu (1923/1924)	preparator	Institutul de Patologie Generală și Experimentală
39.	Valeria Nițulescu (1923/1924)	preparator	Clinica Infantilă
40.	Julietta Nițulescu (1929/1930)	preparator	Institutul de Istoria Medicinii
41.	Marioara Moldovan (1923/1924)	preparator	Clinica Stomatologică

42.	Dr. Victoria Borgovan-Ștefănescu (1923/1924)	preparator onorific	Clinica Stomatologică
43.	Dr. Cornelia Brediceanu-Blaga (1923/1924)	preparator onorific	Clinica Stomatologică
44.	Dr. Melania Miclescu (1923 – 1927)	preparator onorific	Clinica Stomatologică
45.	Dr. Elisabeta Molnar (1923 – 1927)	preparator onorific, în 1925/1926 preparator extrabugetar	Clinica Stomatologică
46.	Roza (sau Rachel) Imaș (1924 – 1932)	preparator, în 1927/1928 apare ca asistent	Institutul de Chimie Biologică (Institutul de Biochimie)
47.	Margareta Popescu (1924/1925)	preparator	Institutul de Patologie Generală
48.	Dr. Păuța Horea (1924/1925)	preparator	Clinica Dermato-Venerică
49.	Leonida Popa (1924/1925)	preparator	Clinica Dermato-Venerică
50.	Iuliana Lupea (1924/1925)	preparator	Clinica Infantilă
51.	Roth Irmgard (1924/1925)	asistent	Institutul Farmaceutic
52.	Gabriela Voda (1924/1925)	preparator	Farmacia Clinicilor
53.	Maria Daniello (1924/1925)	preparator	Farmacia Clinicilor
54.	Dr. Constanța Mitrea (1925 – 1929)	asistent	Institutul de Anatomie Descriptivă
55.	Dr. Valeria Bologa (1925 – 1927)	asistent	Clinica Infantilă
56.	Irina Belba (Moga Belba) (1925 – 1932)	farmacist, preparator, din 1927/1928 asistent	Farmacia Clinicilor, Institutul Farmaceutic
57.	Valentina Dachnovici (Dahnovici) (1925 – 1939, 1941/1942)	preparator, din 1930/1931 asistent	Institutul de Anatomie Patologică; Catedra de Anatomie Patologică
58.	Elena Binder (1925 – 1934)	farmacist, preparator, din 1928/1929 asistent, apoi și dr.	Institutul Farmaceutic; Institutul de Fiziologie; Farmacia Clinicilor
59.	Irina Zagonyi (Zagoni) (1925 – 1939)	preparator	Institutul de Istologie; Institutul de Istologie și Embriologie
60.	Dr. Eugenia Maho (Maho-Botez) (1925 – 1939, 1941/1942)	preparator, din 1929/1930 asistent	Institutul de Patologie Generală și Experimentală; Catedra de Medicină Experimentală și Patologie Generală
61.	Dr. Eugenia Vodă-Bărbulescu (1925 – 1930)	preparator, din 1929/1930 asistent	Institutul de Patologie Generală și Experimentală
62.	Dr. Elena Maței (Maței) (1925 – 1939, 1941/1942)	preparator, din 1927/1928 asistent, iar în 1929/1930 șef de lucrări	Institutul de Biochimie; Catedra de Chimie Biologică

63.	Dr. Eugenia Petrovici (1925 – 1927)	preparator	Clinica Neurologică
64.	Maria Petrescu (1925 – 1927)	preparator	Institutul de Anatomie Descriptivă
65.	Titica Dimitriu (1925 – 1927)	preparator	Farmacia Clinicilor
66.	Margareta Eperjesi (Eperjesy) (1925 – 1928)	preparator, farmacist	Farmacia Clinicilor
67.	Eftimia Coman (1925 – 1927)	preparator	Farmacia Clinicilor
68.	Elena Ionescu (Rusu Ionescu, Rusu) (1925 – 1939, 1941/1942)	preparator, farmacist, din 1937 asistent	Farmacia Clinicilor
69.	Viorica Marcu (1925 – 1928)	preparator, farmacist	Farmacia Clinicilor
70.	Virginia Popescu (1925 – 1927)	preparator	Clinica Ginecologică și Obstetrică
71.	Iuliana Mocsanyi (1925 – 1929)	preparator	Clinica Infantilă
72.	Dr. Aleman Arsilia (1927 – 1942)	șef de lucrări	Institutul de Patologie Generală și Experimentală; Catedra de Medicină Experimentală și Patologie Generală
73.	Maria Belba (Beroniade Belba) (1927 – 1932)	asistent, farmacist	Institutul Farmaceutic
74.	Dr. Elena Barbulescu (1927/1928, 1929/1930)	asistent	Institutul de Patologie Generală și Experimentală
75.	Elena Florica Uzescu Bărbulescu (1929 – 1939)	preparator, asistent 1935/1936	Catedra de Chimie Fizică; Laboratorul de Chimie Fizică
76.	Dr. Maria Benetato (1927 – 1929)	preparator, asistent	Institutul de Fiziologie
77.	Maria Goina (1927 – 1929)	asistent, farmacist	Institutul de Farmacognozie; Institutul Farmaceutic
78.	Sofia Ionescu (1927/1928)	preparator, farmacist	Farmacia Clinicilor
79.	Florica (Flora) Dârlea (Ciocănelea Dârlea) (1927 – 1932)	preparator, farmacist	Farmacia Clinicilor
80.	Dr. Maria Jianu (Jianu Petrescu) (1927 – 1932)	preparator	Institutul de Anatomie Descriptivă; Institutul de Patologie Generală
81.	Florica Pop (1927/1928)	preparator	Institutul de Istologie
82.	Ortansa Mihăilescu (1927 – 1939, 1941/1942)	preparator, asistent de la 1 decembrie 1936	Institutul de Fiziologie; Clinica Infantilă; Clinica Dermato-Venerică; Catedra de Clinică Dermatologică și Sifiligrafică
83.	Dr. Artemisa Broda (1927/1928)	preparator	Institutul de Patologie Generală
84.	Victoria Ciocănelea (1927 – 1939)	preparator, farmacist, asistent de la 1 septembrie 1938	Farmacia Clinicilor

85.	Cecilia Lederer (1927/1928)	preparator, farmacist	Farmacia Clinicilor
86.	Sava Repede (1927/1928)	preparator, farmacist	Farmacia Clinicilor
87.	Veturia Spârchez (1927 – 1929)	preparator, farmacist	Farmacia Clinicilor
88.	Marta Pramer (1928 – 1935)	preparator, din 1931/1932 dr.	Institutul de Fiziologie; Clinica Orto-Rino-Laringiană
89.	Amalia Cosma (1928 – 1932)	preparator	Institutul de Istologie
90.	Dr. Maria Bulgaru (Bulgariu, Bulgariu-Pușcariu) (1928/1929, 1932 – 1939, 1941/1942)	preparator, din 1932/1933 asistent	Clinica Ginecologică-Obstetrică; Institutul de Chimie Biologică; Catedra de Chimie Biologică
91.	Aurelia Buzescu (Buzescu Lupaș) (1928 – 1939, 1941/1942)	preparator, farmacist, din 1932/1933 asistent	Farmacia Clinicilor
92.	Otilia Bocoșiu (1928/1929)	preparator	Farmacia Clinicilor
93.	Mariana Vlad (1928/1929)	preparator	Farmacia Clinicilor
94.	Dr. Iulia (Iuliana) Cirlea (1929 – 1937)	asistent, din 1936 șef de lucrări	Clinica Infantilă
95.	Dr. Adriana Berariu (1929 – 1938)	preparator, din 1932/1933 asistent onorific, în 1933/1934 preparator, iar din 1937 șef de lucrări	Clinica Infantilă
96.	Dr. Ana Berariu-Perța (Perția) (1933 – 1936)	preparator până la 30 iunie 1936	Clinica Orto-Rino-Laringologică
97.	Vilma Ferencz (Ferenczy) (1929 – 1932)	preparator, farmacist	Institutul Farmaceutic, Farmacia Clinicilor
98.	Dr. Rozalia Kerekes (1929 – 1932)	preparator	Institutul de Patologie Generală
99.	Dr. Alexandrina Retezeanu (Retezanu) (1929 – 1939, 1941/1942)	preparator, din 1932/1933 asistent	Clinica Psihiatrică, din 1942 Clinica Neuro-Psihiatrică
100.	Maria Simon (Șimon) (1929 – 1938)	preparator, farmacistă, din 1933/1934 asistent	Farmacia Clinicilor
101.	Aurora Păcuraru (1929/1930)	preparator	Farmacia Clinicilor
102.	Alexandrina Prisceanu (1929 – 1931)	preparator	Farmacia Clinicilor
103.	Elena (Mitița) Dumitrescu (1930 – 1937)	preparator	Institutul de Bacteriologie
104.	Dr. Malevanaia Maria (1930 – 1935)	preparator	Institutul de Biochimie
105.	Lavinia Rusu (Rusu-Păcurariu) (1930 – 1939)	preparator, din 1936 asistent	Clinica Oftalmologică, Catedra de Clinică Oftalmologică

106.	Iulia Abrudan Kovary (1930 – 1939, 1941/1942)	preparator, farmacist, din 1938 asistent	Farmacia Clinicilor
107.	Elena Rădulescu (1930 – 1936)	studentă până în 1933, preparator	Farmacia Clinicilor
108.	Maria Ionescu - Georgescu (Gheorghescu) (1931/1932, 1934 – 1939)	asistent, din 1935/1936 șef de lucrări	Institutul de Farmacologie și Farmacognozie; Institutul de Farmacologie
109.	Maria Popescu (1931 – 1937)	preparator	Farmacia Clinicilor
110.	Cecilia Veinrich (Weinrich) (1932 – 1934)	preparator	Farmacia Clinicilor
111.	Elisabeta Elekes (1932 – 1934)	preparator	Institutul Farmaceutic
112.	Dr. Ecaterina Kalaman (Káláman) (1932 – 1938)	preparator	Institutul de Biochimie
113.	Eugenia Săpuneanu (1932 – 1935)	preparator, farmacist	Farmacia Clinicilor
114.	Dr. Elena Baroni (1932 – 1939, 1941/1942)	asistent	Institutul de Bacteriologie; Catedra de Bacteriologie
115.	Dr. Elena Hendea (1933 – 1936)	preparator, din iulie 1934 asistent	Clinica Oftalmologică
116.	Dr. Eugenia Băncilă (Băncilă Mihalca) (1935 – 1939, 1941/1942)	preparator, de la 1 decembrie 1941 asistent	Institutul de Farmacologie și Farmaco- gnozie; Clinica Infantilă; Catedra de Clinică Infantilă și Puericultură
117.	Lucreția Penther (1934 – 1937)	preparator	Farmacia Clinicilor
118.	Matilda Peter Valentini (1934 – 1939)	preparator ajutător	Farmacia Clinicilor
119.	Florica Antonescu (Antonescu - Mazilu) (1935 – 1939, 1940/1941)	preparator	Institutul de Anatomie Descriptivă și Topografică; Institutul de Anatomie Umană; Catedra de Anatomie Umană și Embriologie
120.	Gheorghina Stoian (1936 – 1939, 1941/1942)	preparator	Institutul de Anatomie Descriptivă și Topografică; Institutul de Anatomie Umană; Institutul de Radiologie, Catedra de Radiologie
121.	Ecaterina Athanasiu (1936 – 1939)	preparator ajutător până la 31 decembrie 1937, de la 1 ianuarie 1938 preparator	Farmacia Clinicilor
122.	Elena Roșu (1937 – 1939)	preparator ajutător	Farmacia Clinicilor
123.	Felicia Peneș (1937 – 1939)	preparator	Clinica Medicală I
124.	Ioana Vassian (1938/1939)	preparator	Institutul de Anatomie Patologică
125.	Elena Bologa (1.04.1938 – 30.06.1938)	preparator	Institutul Medico-Legal

126.	Niconia Lelescu (Oprean-Lelescu) (1938/1939, 1941/1942)	preparator, din 1941/1942 asistent	Institutul Medico-Legal; Catedra de Medicină Legală
127.	Sabina Boldor-Tragor (1938/1939, 1941/1942)	preparator	Institutul de Chimie Biologică; Catedra de Chimie Biologică
128.	Drd. Otilia Țaga (1938 – 1939)	preparator	Institutul de Fiziologie și Fizică Animală
129.	Aurelia Titieni (de la 1.10.1937)	preparator	Institutul de Balneologie și Fizioterapie
130.	Emilia Priscianu (1938 – 1939)	preparator ajutător	Farmacia Clinicilor
131.	Aurelia Drăgănescu (1938 – 1939)	preparator ajutător	Farmacia Clinicilor
132.	Teodora Bratu (1938 – 1939)	preparator	Clinica Stomatologică
133.	Gabriela Bocoș (1939)	preparator ajutător	Farmacia Clinicilor
134.	Ecaterina Abrudbanyay (1939)	preparator ajutător	Farmacia Clinicilor
135.	Margareta Dorca (1941/1942)	preparator	Catedra de Istologie
136.	Livia Bolcaș-Păltineanu (1941/1942)	preparator	Catedra de Istologie
137.	Teodora Postăvaru (1941/1942)	preparator	Catedra de Anatomie Patologică
138.	Smaranda Cădariu (1941/1942)	preparator	Catedra de Medicină Experimentală și Patologie Generală
139.	Antoaneta Ionescu (1941/1942)	preparator	Catedra de Medicină Experimentală și Patologie Generală; Catedra de Clinică Oftalmologică
140.	Elena Crăciunescu (1941/1942)	asistent	Catedra de Chimie Generală Medicală
141.	Elena Tamburlini (1941/1942)	preparator	Catedra de Chimie Generală Medicală
142.	Maria Rusu (1941/1942)	preparator	Catedra de Clinică Stomatologică
143.	Ecaterina Pascu (1941/1942)	preparator	Farmacia Clinicilor
144.	Lucia Stoenescu (1941/1942)	preparator	Farmacia Clinicilor
145.	Tiberia Robescu (1941/1942)	preparator	Farmacia Clinicilor
146.	Livia Vlad (1941/1942)	preparator	Farmacia Clinicilor

FACULTATEA DE ȘTIINȚE

Nr. crt.	Nume, perioada de activitate	Funcție	Departament/Secție
1.	Veturia Chevereșan (1919 – 1925)	preparator	Institutul de Botanică Generală, Anatomie și Fiziologie Vegetală; Institutul de Mineralogie-Petrografie
2.	Minerva Oltean (1919/1920)	preparator	Institutul de Botanică Sistematică
3.	Veturia Leucuția (1919/1920)	asistent	Institutul de Zoologie și Anatomie Comparată

4.	Florica Oana (1919 – 1922)	preparator, din 1921/1922 asistent	Institutul de Zoologie și Anatomie Comparată
5.	Eugenia Florescu (1919 – 1922)	preparator, din 1921/1922 asistent	Institutul de Botanică Generală
6.	Maria Hetco (1919/1920)	preparator	Institutul de Zoologie și Anatomie Comparată
7.	Elena Stoenescu (1919/1920)	asistent	Laborator de Chimie Generală
8.	Bibiana Nyas (1919/1920)	asistent	Laboratorul de Chimie Anorganică și Analitică
9.	Aurora Lăpușteanu (1919/1920)	preparator	Fizică Generală Experimentală
10.	Elena Suciuc (1921/1922)	asistent	Institutul de Geologie și Paleontologie
11.	Marcela Călugăreanu (1921/1922, 1923 – 1927)	preparator, din 1923/1924 asistent	Institutul de Mineralogie și Petrografie
12.	Dr. Elena Tănăsescu (1921 – 1939, 1941/1942)	șef de lucrări, din 1923 dr.	Institutul de Chimie; Laboratorul de Chimie Generală; Laboratorul de Chimie Fizică; Chimie Organică
13.	Dr. Victoria Medean (Median, Medianu) (1921/1922, 1923 – 1939, 1941/1942)	preparator, din 1923/1924 asistent	Laboratorul de Chimie Generală, apoi Institutul de Chimie Generală
14.	Raluca Ripan (1921 – 1939, 1941/1942)	șef de lucrări, din 1922 dr., conferențiar suplitor, din 1926 conferențiar definitiv, din 1941/1942 profesor	Laboratorul de Chimie Anorganică și Analitică,
15.	Letiția Chevereșanu (1921/1922)	asistent	Institutul de Speologie
16.	Ana Procopiu (1923 – 1925)	asistent	Institutul de Fizică Generală Experimentală
17.	Florica E. Pop (1923 – 1925)	asistent	Institutul de Fiziologie Generală
18.	Teodora Manolescu (1923 – 1925)	asistent	Institutul de Botanică Generală
19.	Maria Tănăsescu (Macarovici) (1923 – 1939, 1941/1942)	preparator, din 1928/1929 asistent	Institutul de Chimie Generală
20.	Lia Dima (1923 – 1939, 1941/1942)	preparator, din 1929/1930 dr., iar din 1936/1937 asistent	Laboratorul de Chimie Anorganică și Analitică Institutul de Istoria Medicinii și de Etnografie Medicală, Catedra de Istoria Medicinii
21.	Maria Iliescu (1923 – 1925)	preparator	Laboratorul de Chimie Organică
22.	Olga Ionescu (1923 – 1925)	preparator	Laboratorul de Chimie Fizică
23.	Lucia Doctor (1923 – 1925)	preparator	Institutul de Fiziologie Generală
24.	Eugenia Grădinar (1923 – 1925)	preparator	Institutul de Geografie
25.	Veturia Luca (1924/1925)	preparator	Institutul Mineralogie-Petrografie

26.	Ana Sperlea (1925 – 1927)	șef de lucrări	Institutul de Fiziologie
27.	Ana Livia Radu (1925 – 1929)	asistent, din 1928/1929 șef de lucrări	Institutul de Fiziologie
28.	Elisabeta Vitalyos (1925 – 1933)	preparator, asistent	Institutul de Fizică Generală
29.	Lucreția Cohan (1925 – 1928)	preparator, asistent	Institutul de Fiziologie
30.	Adriana Ciorogariu (1924 – 1928)	preparator	Institutul Mineralogie-Petrografie
31.	Ana Poinaru (1925 – 1928)	preparator	Institutul de Zoologie
32.	M. Nagy (1927/1928)	preparator	Institutul de Botanică Generală
33.	Aneta Gheorghiu (1928/29)	asistent	Institutul de Fiziologie Generală
34.	Alexandrina Hațiegan (1928 – 1939, 1941/1942)	preparator, din 1929/1930 asistent	Institutul de Geografie
35.	Elena Neteu (1928 – 1931)	preparator	Institutul de Geografie
36.	Margareta Codreanu (1929 – 1939, 1941/1942)	asistent	Institutul de Speologie
37.	Virginia Negulescu (1929/1930)	preparator	Institutul de Zoologie
38.	Lucia Popovici (1930/1931)	asistent	Institutul de Zoologie
39.	Agapia Taran (Țăran) (1931/1932, 1932/1933)	asistent	Institutul de Zoologie
40.	Elena Hotăran (1931 – 1939, 1941/1942)	preparator	Institutul de Geografie
41.	Constanța Mehedinu (1931 – 1933)	preparator	Institutul de Geografie
42.	Maria Vancea (1933/1934)	preparator	Chimie Anorganică și Analitică
43.	Rodica Olteanu (Olteanu-Crintea) (1934 – 1936)	asistent	Institutul de Botanică Generală
44.	Maria Alexa (1935 – 1939, 1941/1942)	asistent	Catedra de Chimie Fizică
45.	Maria Cnobloch-Ionescu (1935 – 1939, 1941/1942)	preparator, asistent	Catedra de Chimie Organică
46.	Dr. Flavia Lucan-Ionescu (1934/1935)	preparator	Catedra de Fiziologie Generală
47.	Acrivo Crustalo (căsătorită Miclea) (1935 – 1939, 1941/1942)	asistentă	Catedra de Zoologie și Anatomie Comparată
48.	Elena Badiu (căsătorită Borgea) le (1935 – 1939, 1941/1942)	preparator	Catedra de Zoologie și Anatomie Comparată
49.	Valeria Grădinescu (1935 – 1939)	preparator	Catedra de Fiziologie Generală-Animală
50.	Marta Suci (1936 – 1937)	preparator	Catedra de Chimie Generală
51.	Silvia Trifu (Pop Trifu) (1938 – 1939)	preparator	Catedra de Geologie-Paleontologie; Catedra de Fiziologie Vegetală

52.	Maria Ocneanu (1938 – 1939)	asistent	Catedra de Fizică Moleculară, Acustică și Optică
53.	Agata Păunescu (1939, 1941/1942)	preparator, de la 1 ianuarie 1942 asistent	Catedra de Fizică Moleculară, Acustică și Optică
54.	Cornelia Gruia (1939, 1941/1942)	preparator, asistent din 1941	Catedra de Geologie, Catedra de Mineralogie-Petrografie
55.	Florica Nebert (1941)	preparator	Laboratorul și Conferința de Chimie Generală
56.	Florica Stoicovici (1942)	preparator	Catedra de Fiziologie Animală
57.	Varvara Radu (1941/1942)	asistent	Catedra de Anatomie și Fiziologie Animală
58.	Emilia Cupcea (1941/1942)	asistent	Catedra de Anatomie și Fiziologie Animală
59.	Valeria Ștefan (1941/1942)	preparator	Catedra de Geologie

FACULTATEA DE FILOSOFIE ȘI LITERE

Nr. crt.	Nume și perioada de activitate	Funcție	Departament/Secție
1.	Maria Lipeneanu (1924/1925)	preparator	Muzeul Limbii Române
2.	Lia Pușcariu (Pușcariu Manoilescu) (1925 – 1933)	preparator, din 1928/1929 asistent	Muzeul Limbii Române
3.	Maria Pușcariu (1929 – 1938)	preparator, din 1933/1934 asistent	Muzeul Limbii Române
4.	Eugenia Crișan (1925 – 1927)	preparator	
5.	Natalia Braharu (1925 – 1931)	preparator	Institutul de Istoria Românilor
6.	Livia Cuparencu (1928 – 1932)	asistent	Seminarul de Limba Română
7.	Hortensia Lupaș-Georgescu (1931 – 1939, 1941/1942)	preparator	Institutul de Istorie Națională, din 1933/1934 Institutul de Istoria Românilor
8.	Pia Gradea-Drăganu (1933 – 1939, 1941/1942)	preparator, asistent	Muzeul Limbii Române, Catedra de Limbă și Literatură Română Veche
9.	Elena Eftimiu (1939, 1941/1942)	lector	Catedra de Slavistică
10.	Teodora Caranica (1941/1942)	asistent	Catedra de Limba Română și Dialectele ei

ASOCIAȚIONISM FEMININ

